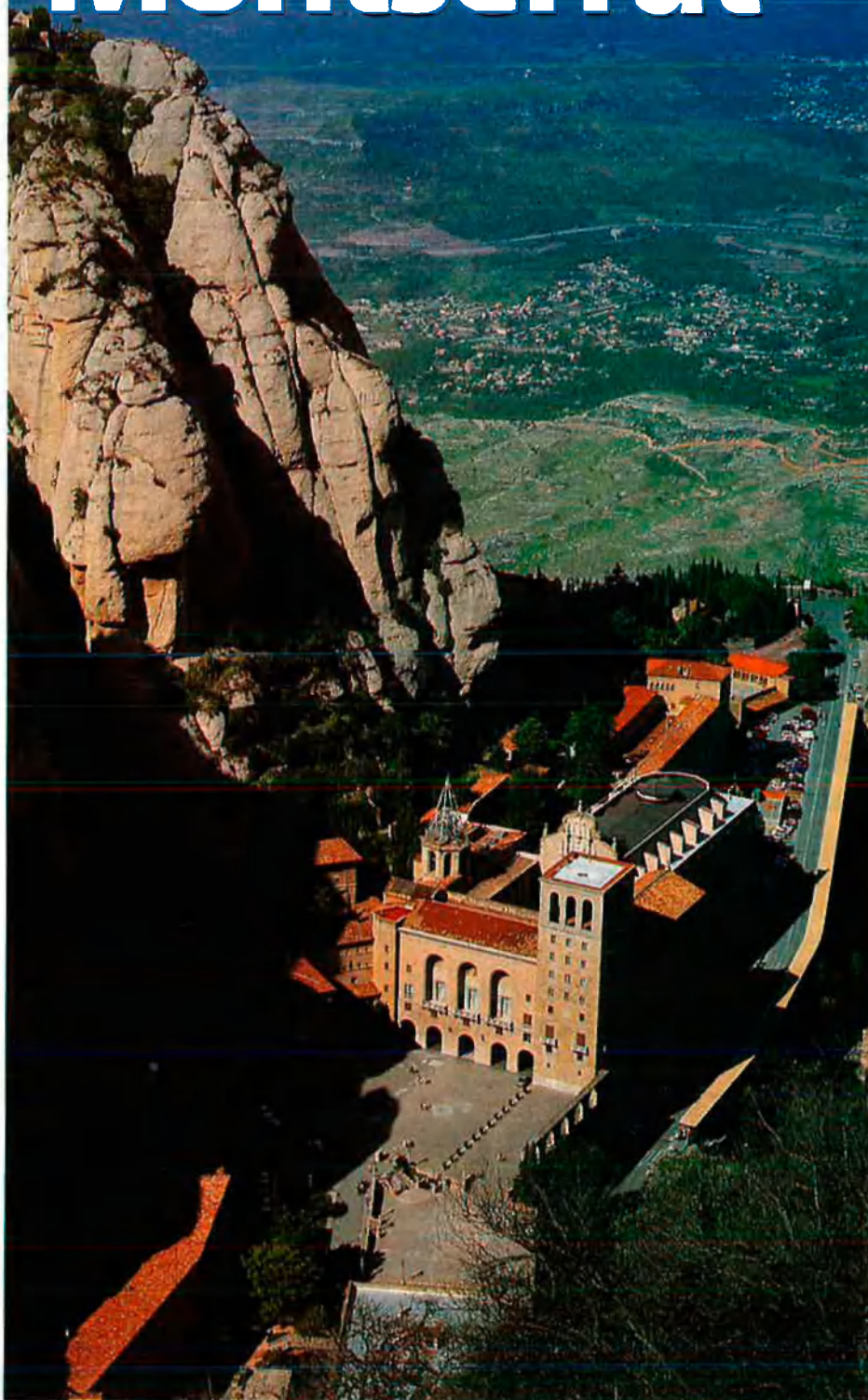

ARXIU / ABADIA MONTSERRAT

La llum de Montserrat

El monestir de Montserrat ha estat protagonista, en l'últim segle, de concentracions catalanistes i antifranquistes, a més de religioses. Les idees dels abats Marcet, Escarré i Just van tenir molt a veure.

L' abril de 1880, coincidint amb la celebració del mil·lenari de la fundació del monestir, unes 20.000 persones pugen a la muntanya santa empeses per les arengues del canonge vigatà Jaume Collell ("Montserrat és lo monument etern de la pàtria catalana") i un any més tard Jacint Verdaguer escriu el Virolai, un himne dedicat a la Mare de Déu, que farà fortuna de seguida. La cançó s'estrena, precisament, l'11 de setembre de 1881, en el marc de la diada en què el bisbe Urquinaona declara la verge patrona de Catalunya, i la morena de la serra, des d'aleshores, ha il·luminat la *catalana terra* gairebé sense interrupcions. Poc podia pensar-se mossèn Cinto que aquesta melodia l'acabarien cantant —o, com a mínim, la coneixerien— gairebé tots els catalans, fossin d'on fossin i creguessin el que creguessin.

En aquests fets hi ha l'inici d'una simbologia montserratina que s'ha perllongat pràcticament fins avui. També hi ajuda, i força, la imponent estampa del massís, lloada per escriptors de totes les èpoques i tendències. Certament, la seva contemplació és un espectacle natural insòlit, fins a l'extrem que hi ha qui n'ha parlat en termes de caire esotèric. Tanmateix, i tocant de peus a terra, és un fet que durant un segle Montserrat ha esdevingut un pol d'atracció constant: en l'àmbit familiar, és evident que casar-s'hi s'ha convertit en el primer ritual de moltes parelles catalanes, les quals, prou sovint, hi han enviat els seus fills més filharmònics

a passar-hi llargues estades, en règim d'internat, per forjar-los en la disciplina de l'"ora et labora" de la congregació benedictina.

Un cas d'aquests, i no pas qualsevol, és el de l'antic senador, i actual director del Museu d'Història de Catalunya, Josep Benet i Morrell, que entra a l'Escolania l'octubre de 1927, o sigui, en temps de la dictadura de Primo de Rivera, quan només té set anys. Aleshores ja en fa quinze que l'abat de Montserrat és Antoni M. Marcet, sota l'impuls del qual el monestir s'ha anat tenyint progressivament de catalanisme, sobretot arran del primer congrés litúrgic, celebrat el 1915. Molt proper als postulats ideològics del bisbe Torras i Bages, Marcet converteix el santuari en un "fogar de cultura", en expressió del mateix Benet, que intervé en un acte convocat per la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat per demanar l'estatut d'autonomia (1919) i estableix una relació ben cordial amb el president de la Mancomunitat, Enric Prat de la Riba i amb el seu substitut, Josep Puig i Cadafalch, que no debades és també l'arquitecte d'algunes de les reformes monumentals del recinte.

L'arribada al poder del general provoca la immediata intervenció dels colpistes al clos benedictí. El mateix setembre de 1923, la guàrdia civil obliga a retirar unes banderetes catalanes que es venen com a record, juntament amb la imatge de la Verge, de la tenda dels monjos, i l'abat, curant-se en salut, ordena que tots els rètols escrits en català siguin retirats. La dèria d'esborrar símbols és, en aquesta època, motiu d'anècdotes: cada dos per tres, les noves autoritats reben denúncies particulars "d'esperits covards i de baixesa moral" que fan anar a cuita-correns la guàrdia civil a la muntanya per retirar unes senyeres que, molt sovint, no existeixen realment, tal i com s'esdevé quan *La Vanguardia* va dedicar la innocentada de 1923 al fet que "la bandera catalana estava ondeando en la punta del Cavall Bernat".

L'abat Marcet està controlat, i també les romeries considerades

sospitoses, que prohibeix l'autoritat governativa. Les que s'autoritzen són vigilades severament i l'obsessió repressora és tan exagerada (i els serveis d'informació, tan rudimentaris) que fins i tot es dona el cas que a una concentració de l'Institut de Cultura de la Dona hi van vint-i-un guàrdies civils el 17 de març de 1924 quan, en realitat, la cita s'ha fixat per al 17 d'abril.

Alfons XIII i Primo de Rivera visiten Montserrat. Tanmateix, tot i que van mal dades, l'abat Marcet no es desentén dels actes que es poden interpretar com a contraris a la dictadura, com ho és acceptar la presidència dels Jocs Florals de 1924, que acaben fent-se a Tolosa de Llenguadoc. Sota

ARXIU / ABADIA MONTSERRAT

tota mena de pressions, i amb Alfons XIII defmanant al papa Pius XI que canviï la comunitat montserratina "por ser ella un foc de separatismo", Marcet es veu forçat a viatjar força. Quan torna, el maig de 1929, és per rebre els reis i Primo de Rivera i per aguantar que el monarca de les *cametes* li etzibi, al final del seu discurs: "Una petición tengo que hacerle, señor abad, y es que en sus oraciones y en las de los que le rodean haya siempre una especial por España y por su rey. Así estaremos todos unidos en el amor a nuestra Religión y a nuestra Patria".

L'excusa d'aquest viatge a Montserrat, que coincideix amb l'Exposició Universal de Barcelona, és la d'oferir a la comunitat benedictina

una bandera espanyola costejada per totes les diputacions provincials de l'estat. Es tracta, doncs, d'una forma d'explicitar qui té la paella pel mànec, però la visita també és contestada des de dins del monestir. Josep Benet recorda que l'Escolania no tenia gens de ganes d'actuar: "No volíem cantar ni pel rei ni pel Primo de Rivera. Nosaltres ja n'érem, de catalanistes, però l'actitud de la dictadura va acabar de refermar-nos en les nostres conviccions".

En un clima d'estira-i-arrotonsa feixuc, on fins i tot hi ha controvèrsia pel fet que la litúrgia llatina s'hagi de pronunciar a la romana o a l'espanyola, arriba la segona república. Les reticències inicials de l'abat són tallades de soca-rel per Francesc Macià, amb qui s'entrevista tot just una setmana després del canvi de règim. De fet, l'avi té una gran consideració per Montserrat, com ho prova que puja a la muntanya, com a president de la Generalitat, en cinc ocasions: "Cada vegada que hi havia visites importants, fossin del govern de la República o es tractés de grans personatges estrangers, la Generalitat els duia a Montserrat. Allà hi vaig veure l'Azana, ministres espanyols i tota mena de consellers, però qui de debò ens tenia embadalits era Macià. A l'escolania, tots érem macianistes", recorda Benet, que s'hi està fins el 1934.

Encara que Companys segueix la mateixa tònica respectuosa del seu predecessor, els fets d'octubre són vistos amb gran inquietud per l'abat Marcet, fins al punt que envia una carta al general Batet "felicitant-lo per haver alliberat Barcelona i tot Catalunya de la revolució sanguinària". L'anomenat bienni negre es viu, doncs, sense sobresalts a l'abadia, i tampoc no n'hi ha els primers mesos del triomf del Front Popular, però en esclatar la revolta feixista del juliol de 1936 el panorama gira com un mitjó. Emparats pels mossos d'esquadra, que eviten mals majors tant als edificis com a les persones, els monjos surten del monestir i no tenen més remei que intentar confondre's entre la població civil.

La imponent estampa del massís és fonamental per entendre l'atracció que Montserrat exerceix sobre tot Catalunya. Hi ha, fins i tot, qui n'ha parlat en termes de caire esotèric.

De l'abadia se'n fa càrrec la Generalitat, que nomena Joan Puig i Ferrater, primer, i Carles Gerhard, posteriorment, com a comissaris, i més endavant les instal·lacions es convertiran en un hospital de guerra. Mentrestant, vint-i-tres monjos que no han fugit del país són denunciats i executats sense contemplacions. La majoria són executats de seguida, entre el juliol de 1936 i l'abril de 1937, com el pare Fontserè, un ancià de vuitanta-dos anys, o set monjos que viuen en un pis de la ronda de Sant Pere; d'altres triguen més a ser descoberts, com és el cas del prior, Robert Grau. Josep Benet els té ben presents, sobretot perquè ha seguit relacionant-s'hi, acollint-los a casa o bé assistint-los si estan empresonats, i recorda que cap d'ells no era feixista: "Tenien molta por que no passés com en temps dels reis catòlics, que quan acabés la guerra els vencedors no lliuresin Montserrat a una congregació forastera. Per això, quan ja es veia venir el final, una de les seves obsessions era arribar-hi abans que les tropes del general Franco, per prendre'n possessió i aturar qualsevol maniobra que es pogués fer en aquest sentit."

Aureli M. Escarré va evolucionar des del franquisme al suport a tots els sectors de l'oposició. L'abat, finalment, hagué d'anar-se'n de Montserrat l'any 1965.

La situació és molt delicada quan Antoni M. Marcet torna de l'exili. Per conservar Montserrat, on hi ha residit temporalment Azaña i on s'hi ha fet, fins i tot, una sessió de les Corts espanyoles el gener de 1938, no hi ha més remei que acceptar la situació. El català desapareix de manera fulminant com a llengua de culte. Per il·lustrar fins a quin extrem els vencedors de la guerra no estaven per brocs, el 9 de desembre de 1939 el governador civil envia una carta a l'abat renyant-lo per haver inclòs el català en les invitacions de la festa del Bisbetó que fa l'escolania. Comparant aquest fet, titllat de "piadosa picardía", amb la serp que s'amaga sota l'herba, el text acaba indicant que "convendria ahuyentarla para no vernos en la precisión de aplastarle la cabeza".

La segona conseqüència és el fet que Aureli M. Escarré, llavors un franquista convençut, sigui escollit coadjutor de l'abat Marcet. L'acte

solemne de la seva benedicció es fa el 27 d'abril de 1941.

La reconciliació es desplega. Regint, a la pràctica, els destins de Montserrat, Escarré pot ser franquista, però no és impermeable a informacions que li puguin venir per altres vies que no siguin l'oficial. D'aquesta manera, a poc a poc s'adona que el seu maniqueisme inicial no el durà enlloc perquè d'assassinats i desgràcies n'hi ha hagut i se n'han fet als dos bàndols. "La seva va ser una evolució lenta, positiva però lenta, perquè el

ARXIU / EFE

trauma de la guerra el va afectar molt", manifesta Josep Benet, un dels homes que més va contribuir a fer-li modificar els punts de vista inicials.

A mitjan anys quaranta, Escarré ja sap que Benet treballa en la clandestinitat dirigint el Front Universitari de Catalunya, però li té prou confiança per demanar la seva col·laboració amb l'objectiu de superar la divisió del país en dos bàndols. Així doncs, li dona carta blanca per organitzar la festa de l'entronització de la Verge. Benet, com a secretari efectiu de la comissió Abat Oliba, teixeix una xarxa de contactes amb tota mena de particulars i associacions dels Països Catalans, on "només s'exclou qui vulgui excloure-se'n, com va ser el cas de Coll i Alentorn, d'Unió Democràtica, que al començament ens titllava de col·laboracio-

nistes". El grup que coordina recorre el país explicant el projecte, recull or i plata dels particulars per fondre'l i fer-ne un tron nou a la Moreneta i, el que encara és més important, difon la idea de la reconciliació nacional, com ho prova que al costat d'aristòcrates i gent com Miquel Mateu i Pla, entre els 120 membres de la comissió central també hi hagi significats catalanistes (Amades, Folch i Torres, Serrahima, Ventosa, López-Picó, Pi i Sunyer o Puig i Cadafalch).

El pacte entre l'abat Marcet, que morirà poc després, i els organitzadors estableix que no hi haurà cap bandera catalana dins del recinte i que tampoc s'hi repartiran pamflets d'organitzacions clandestines. A canvi, el servei d'ordre serà autogestionat, o sigui que la guàrdia civil serà a fora del monestir, i els monjos s'encarregaran d'evitar banderes espanyoles, llevat de l'oficial, innegociable atès que el rang de la festa, un llegat pontifici, reclama la presència del ministre espanyol d'Afers Estrangers, Martín Artajo. En aquest compromís s'hi implica també el govern civil, que autoritza que el català pugui fer-se servir en la propaganda impresa de l'acte, però no a la ràdio.

Però Benet es guarda prou de parlar dels exteriors del monestir i, a més, rep tantes peticions i són tan imperioses que encarrega a un grup d'escaladors, coneguts amb el nom de Grups Catalans de Resistència, la col·locació d'una senyera immensa al penyal anomenat Gorra Frígia, ben visible des de l'esplanada del santuari. I sí, el 27 d'abril de 1947, just al moment en què a la plaça es resa la Visita Espiritual a la Mare de Déu, la gran bandera és desplegada davant la sorpresa de 75.000 persones —entre les quals hi ha Juan Ajuriaguerra, en nom del govern basc a l'exili— i no s'hi mourà en tot el dia perquè els especialistes de la guàrdia civil no la poden treure fins l'endemà.

Com a conseqüència fulminant, dos cessaments: el del governador civil, Bartolomé Barba Hernández, per massa tou, i el del

mateix Benet, que ha de deixar la comissió, per massa agosarat.

La mà esquerra de l'abat Escarré. Amb tot, Aureli M. Escarré continua tenint bones relacions amb els poders franquistes. De tant en tant, intercedeix davant l'autoritat militar perquè s'evitin consells de guerra a particulars (ja ho comença a fer el 1945, segons Benet), protegeix el català com a llengua de culte i vehicle de cultura, i ha de demostrar molta diplomàcia davant les queixes del poder civil arran de la Corona Literària de prop de cent escriptors a la Moreneta, oferta el 3 de juny de 1956. És, doncs, temps de correspondència, de negociacions i de bones paraules, però també d'obertura, especialment als sectors catalanistes d'àmbit catòlic, coneguts genèricament com "els montserratins". Es tracta del grup Torras i Bages i, poc més tard, del CC, que organitza rutes universitàries a Montserrat.

La dècada dels cinquanta marca el canvi dels punts de vista d'Escarré. Tractar amb gent com la que s'ha citat, amb els sectors obrers de l'HOAC i la JOC, però també amb intel·lectuals de la categoria de Jaume Vicens Vives, acaba per provocar el trencament ideològic amb el règim, denunciat pel governador civil Felipe Acedo Colunga al seu superior, el ministre Camilo Alonso Vega. Segons un informe datat el desembre de 1958, Montserrat "nunca de una manera tan descarada ha levantado la bandera de un catalanismo separatista, y esta posición, suicida incluso para la propia tierra catalana, se debe primordialmente a su abad, Don Aurelio M. Escarré".

L'abat, immediatament després de rebre Franco a Montserrat el 14 de juny de 1960, protesta contra la detenció i tortura de Jordi Pujol i l'impressor Pinzón arran dels fets del Palau de la Música (en un moment en què el santuari està tan atapeït de refugiats que fins i tot se n'han de traslladar d'altres al Miracle, un centre benedictí del Solsonès). Aquestes iniciatives, i moltes d'altres, acaben per provocar la incomoditat de l'alta jerarquia catòlica, que força el nomenament

ARXIU / ABADIA MONTSERRAT

de Gabriel M. Brasó com a coadjutor. Lluny, però, d'afluïxar, Escarré, que ja ha obert el ventall de contactes a gairebé tot el conjunt de l'oposició, pren consciència que el franquisme no evolucionarà mai i es llença decididament a dir el que pensa, en un procés que culmina el 10 de novembre de 1963.

Escollint un moment en què el panorama informatiu internacional no oferís cap notícia que pogués fer-li ombra, Josep Benet i Albert Manent fan pujar el corresponsal de *Le Monde*, José Antonio Novais, a la muntanya. L'entrevista estava més o menys pactada, però l'abat té ganes de parlar sense embuts i supera les expectatives amb una requisitòria de més de mitja hora. Quan el periodista surt de la sala on s'estava, tot sol, amb Aureli M. Escarré, Manent li diu: "Ya te habrás dado cuenta que es muy cuco". I Novais, que encara té els ulls com taronges, respon: "Pues lo que me ha dicho no tiene nada de cuco", i se'n va a passar en net les anotacions i a donar forma d'entrevista al que, en realitat, havia estat un monòleg llargament covat.

Aquesta transcripció triga quatre dies a publicar-se, però l'espera valia la pena. En portada, tant *Le Monde* francès com els diaris italians *Avanti* i *L'Unità* destaquen les expressions més contundents

de l'abat Escarré, les que evidencien que el franquisme de catòlic no en té res i que l'autèntica subversió és la que fa l'estat: "Rera nostre no hi ha vint-i-cinc anys de pau sinó només vint-i-cinc anys de victòria. Els vencedors, incloent-hi l'Església, no han fet res per acabar amb la divisió entre vencedors i vençuts: això representa un dels fracassos més lamentables d'un règim que es proclama cristià, però que no obeeix als principis bàsics del cristianisme." En conseqüència, denuncia la situació dels presos polítics, "l'existència dels quals constitueix un dels aspectes més penosos del règim", demana la llibertat del poble per "escollir el seu govern i poder canviar-lo si ho desitja", i posa de relleu que si bé els catalans, majoritàriament, no són separatistes, Catalunya és una nació. I com a resum final, manifesta: "El futur depèn de la manera com es resolgui el problema d'avui, que és un problema social, un problema de democràcia i de llibertat i, per tant, de justícia."

El rebombori que provoquen les seves declaracions li congria tanta animadversió que Aureli M. Escarré, pressionat per dins i per fora, acaba acceptant anar-se'n de Montserrat a inicis de març de 1965. Ja no tornarà a Catalunya fins tres anys més tard, quan Cassià M. Just ja en serà l'abat nou.

L'entronització de la Verge reuneix 75.000 persones a Montserrat el 1947. Malgrat el ferri control de les autoritats, el desplegament d'una immensa senyera en un dels penyals converteix l'entronització en un acte d'afirmació catalanista.

ARXIU / ABADIA MONTSERRAT

La muntanya manté avui intacte el seu poderós magnetisme. L'agombolament de visitants ha dut riuades de diners i ha provocat considerables problemes d'espai.

Greument malalt, arriba a Barcelona el 15 d'octubre de 1968 i mor sis dies després.

Tres-cents intel·lectuals es manifesten. El temps de Gabriel M. Brasó al front de Montserrat respon a un desig de no fer gaire soroll, malgrat que es manté com abans el suport de l'abadia a tota mena d'iniciatives culturals catalanes i com a aixopluc polític quan plouen garrotades. Tanmateix, intervé per denunciar que els falangistes (que ja havien assaltat el Casal de Montserrat el 22 de desembre de 1963) es prenen la muntanya com si fos territori privat i ataquen qualsevol excursionista que no dugui camisa blava. També ho fa arran de la repressió policial contra 130 sacerdots que es manifesten l'11 de maig de 1966 a Barcelona. En senyal de protesta, es nega a assistir a la cerimònia d'entrada a la capital del bisbe Marcelo González Martín i, el que encara té més impacte, defuig trobar-se amb Franco quan el dictador visita Montserrat l'estiu del mateix any.

Brasó accepta dirigir la congregació italiana de Subiaco i, en conseqüència, Cassià M. Just és escollit nou abat de Montserrat l'octubre de 1966. Paral·lelament, la societat catalana i l'espanyola van evolucionant i el franquisme perd progressivament els aliats que li

quedaven. Com que l'oposició creix, el règim es defensa de l'única manera que sap fer-ho, o sigui, incrementant la repressió. Així, per combatre "*la orgia de nihilismo, de anarquismo y desobediencia*" universitària, el govern, el 24 de gener de 1969, instaura un estat d'excepció, que durarà tres mesos, amb el propòsit de fer neteja.

El 3 de març, o sigui, abans d'acabar aquest termini, Cassià M. Just accepta ser entrevistat al primer canal de la televisió alemanya per dir que "*la tragèdia de l'Església espanyola és que, quan l'any 36 era perseguida, no va saber fer seu l'esperit de les Benaurances i es va llençar en braços dels qui pretenien defensar-la amb les armes de la violència i de l'opressió dels pobres i els humils*". Aquest gest públic, i l'activitat de suplència cultural i refugi polític que l'abadia ha mantingut de manera inalterable, convencerà els elements més actius de l'oposició que amb Montserrat s'hi pot comptar amb tot i per tot.

L'ocasió de demostrar-ho es dona a començaments de desembre de 1970. Com que a Burgos, setze membres d'ETA són jutjats en un consell de guerra en què es demanen sis penes de mort, un grup d'intel·lectuals catalans, molts d'ells propers al PSUC, llencen la proposta de fer una tancada a

Montserrat i li demanen a Josep Benet que els faci de mitjancer amb l'abat. Això s'esdevé el 10 de desembre i l'endemà Jordi Carbonell, Oriol Bohigas i Josep Ribera obtenen l'autorització i el suport de Cassià M. Just.

Així doncs, el dissabte dia 12 puja a la muntanya gent de tota mena, des dels noctàmbuls de Boccaccio fins als catedràtics més circumspectes, passant per poetes i escriptors de gran relleu, autors i actors de renom, alguns membres destacats de la Nova Cançó (tant monolingües com bilingües) i músics en general, artistes plàstics, cineastes, polítics de l'antiga república... I el més sorprenent, i significatiu, és que la policia no se'n va assabentar fins l'endemà, quan ho van anunciar els mitjans de comunicació internacionals.

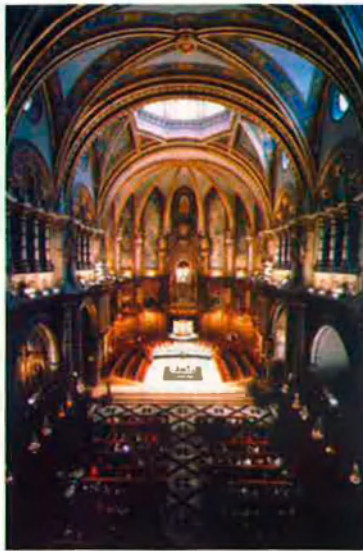
Amb el monestir bloquejat per la policia i la guàrdia civil, que fan sonar els motors ininterrompudament per tal d'afeblir la moral dels tancats, el debat se centra aleshores sobre què cal fer, si anar-se'n o esperar que els facin fora. Mentrestant, Pere Portabella i Jordi Carbonell fan d'enllaç entre l'assemblea i Cassià M. Just, que està enganxat a l'únic telèfon disponible tot negociant amb el governador civil i el ministre de l'Interior. Després d'un estira-i-arroña que es perllonga al llarg de tot el dia, la intervenció de l'abat a l'assemblea tanca la qüestió. Segons Portabella, "*ens plantejà la necessitat d'acabar perquè, va insinuar, si entraven es desvetllarien coses molt més importants i que podien ocasionar problemes greus. Es tractava de persones, d'arxius, d'organitzacions...*".

Tots els testimonis coincideixen a enaltir l'actuació de Cassià M. Just, que finalment pacta amb les autoritats governatives la sortida de tothom a condició que no hi hagi represàlies. Se'ls identificarà però se'ls deixarà anar tot seguit, sense detencions. Així doncs, "*cadascú va agafar els trastets i cap a la porta gran. Era el vespre, feia fred i recordo que l'ambient tenia una atmosfera medieval... L'abat va sortir el primer i el vent li feia voliejar l'hàbit (...)* Va complir les

formalitats perfectament i davant de tothom va dir que ell volia saber quines ordres tenien. L'altre va contestar: "Tinc l'ordre de comprovar els carnets i prou". Aleshores vam anar sortint tots, amb una plena sensació de victòria. El retorn a Barcelona es va fer per una via ràpida, escortats. Després van venir les multes", tal i com ho recorda Portabella.

De fet, no tothom surt, perquè entre els reunits n'hi ha alguns -pocs- que, per la seva situació penal o per circumstàncies polítiques especialment perilloses, es quedarà al monestir fins que la boira grisa s'esvaeixi. I Jordi Carbonell, amb l'original del manifest (vegeu requadre) a la butxaca, surt i cuita a escampar-lo pel món.

Nou dies després, Cassià M. Just rebla el clau de la seva actuació amb unes declaracions a *Le Monde* encara més punyents que les del seu predecessor aprovant

ARXIU / ABADIA MONTSERRAT

"absolutament" el document "perquè són indubtables les tortures sofertes pels presoners polítics. En tinc proves concretes", i afirmant que "no és possible que l'Església s'associï amb un règim que ha afusellat homes per

les seves idees i que ha executat catòlics pel sol crim de ser contraris a Franco". Una setmana més tard, el dictador anuncia, per Nadal, que les penes de mort del procés de Burgos es commuten per 30 anys de presó.

I després... D'aleshores ençà, la simbologia montserratina ha pogut desenvolupar-se gairebé sense entrebancs. La muntanya i tot el que ha representat al llarg d'un segle farcit d'incidències s'ha enfortit molt, potser massa i tot, perquè els problemes que ara arriben no són per defecte sinó per excés: l'agombolament de visitants ha provocat riudes de diners i autèntics problemes d'espai que poden desvirtuar el que ha costat tant d'aixecar.

Això, però, depèn de la comunitat benedictina que regeix actualment Sebastià M. Bardolet.

Jaume Sesé

La celebració del mil·lenari de la fundació del monestir, el 1880, va esdevenir l'inici de l'atracció ininterrompuda de la Moreneta envers gairebé tots els catalans. Un any després, la morena de la serra era declarada verge patrona de Catalunya.

Manifest dels intel·lectuals a Montserrat

Nosaltres, intel·lectuals catalans constituïts a Montserrat en assemblea permanent, ens creiem en el deure de prendre posició davant la gravíssima situació política i social provocada pel consell de guerra sumaríssim contra setze militants d'ETA, acusats de lluitar pel socialisme i pels drets nacionals del poble basc.

En aquestes circumstàncies, constatem:

1) Que a l'Estat espanyol continua essent aplicada, contra tota opinió o acció de signe democràtic, una legislació repressiva iniciada fa més de trenta anys, durant la guerra civil.

2) Que l'actual sistema político-jurídic al servei d'una estructura social classista i anacrònica converteix en delictes fets polítics i socials que en tot estat democràtic són considerats legítims, i àdhuc constitueixen drets fonamentals de tot ciutadà.

3) Que la tortura i els mals tractes físics i morals, que han estat denunciats reiteradament, són encara una pràctica policial sistemàtica.

4) Que els drets dels pobles i nacions que avui formen l'Estat espanyol són ignorats i reprimits a benefici d'una suposada i falsa unitat nacional, principi bàsic de les lleis fonamentals de l'Estat espanyol.

Atesos aquests fets, considerem inadmissible l'aplicació de les gravíssimes penes demanades al consell de guerra sumaríssim de Burgos.

Denunciem que els mitjans de comunicació de l'Estat, especialment Radio Nacional de Espanya, Televisión Espano-

la i l'agència Cifra, tergiversen o escamotegen sistemàticament la informació. I, com que no existeixen mitjans normals de lliure expressió, ens veiem obligats a manifestar-nos a través d'aquest document.

En primer lloc repudiem el procés de Burgos en els termes expressats pels advocats defensors, al mateix temps que ens solidaritzem amb els moviments de repulsa que s'han produït i es produeixen tant a l'interior com a l'exterior.

En segon lloc, reclamem que siguin preses immediatament les mesures següents:

1) Que quedi sense efecte qualsevol condemna que pugui ésser dictada pel tribunal de Burgos.

2) Que quedi promulgada una amnistia general de tots els presos per motius polítics i socials, dels sancionats i dels exiliats.

3) Que sigui derogat el decret llei de banditatge i terrorisme i abolides les jurisdiccions especials.

4) Que sigui abolida la pena de mort per qualsevol delictes.

5) Que sigui establert un Estat autènticament popular que garanteixi l'exercici de les llibertats democràtiques i dels drets dels pobles i nacions que formen l'Estat espanyol, inclòs el dret d'autodeterminació.

Finalment, manifestem la nostra completa adhesió fraternal al poble basc i a les seves reivindicacions, que són les nostres.